

Gintarų ekspoziciją atvėrė krašto apsaugos viceministras

Audronė GRIEŽIENĖ

► Lankytojai Kretingos muziejuje jau gali pamatyti išskirtinę grafiškos Antaninos Sofijos Tiškevičienės dovanotąją gintaro dirbinių kolekciją, į Kretingą sugrįžusią po 86-erių metų. Simbolinę juostelę, atvėrusią duris į ekspozicijų salę antrame aukšte, kartu su meru Antanu Kalniumi perkirpo krašto apsaugos viceministras Žilvinas Tomkus.

Suvenyras – buvusiai direktorei

Grafas Feliksas Tiškevičius buvo surinkęs 300 gintaro ir akmens dirbinių, pusę jų perleidęs Vilniaus mokslo bičiulių draugijai. Likusią dalį kolekcijos po grafo mirties žmona A. S. Tiškevičienė tarpukariu padovanojo besikuriančiam Kretingos muziejui. Ilgus metus tie papuošalai ir archeologiniai radiniai buvo saugomi Kaune, pastaruoju metu – Palangoje. Mero A. Kalniaus žiniomis, Kretingos muziejus į aukštesnes institucijas daugybę kartų kreipėsi raštu, prašė atkurti istorinį teisingumą ir sugrąžinti tai, kas jam priklauso. Tačiau rezultatas buvo pasiektas tik tai šiemet, su pratingai ir geranoriškai į situaciją sureagavus Krašto apsaugos ir Kultūros ministerijų, taip pat Vytauto Didžiojo karo muziejaus vadovams.

„Prieš atvažiuodamas čia, paprašiau kolegų pateikti dokumentus apie gintarų kolekciją. Žiūriu – raštas su prašymu ją grąžinti parašytas... 1999-aisiais. Tuomet aš dar buvau mokyklos suole, – pajuokavo viceminis-

► Simbolinę juostelę į parodų salę perkirpo rajono meras Antanas Kalnius (kairėje) ir krašto apsaugos viceministras Žilvinas Tomkus.

tras. – Sakau, kur atsakymas? Jis atėjo 2023-aisiais. Noriu padėkoti Vidai už kantrybę“. Buvusiai muziejaus direktorei Vidai Kanapkienei Krašto apsaugos ministerijos vardu Ž. Tomkus įteikė gintarinį suvenyrą ir atsiprašė, kad užtruko daugiau kaip 30 metų.

Vieni žingsnius pradėjo, kiti pabaigė

V. Kanapkienė sakė esanti laiminga, kad pradėti darbai tęsiasi ir kad gintarai pagaliau sugrįžo į grafo Juozapo Tiškevičiaus dvarą, yra eksponuojami.

Pirmasis žmogus, kuris, buvusios direktorės žodžiais, atrinko gintaro dirbinių paslapčių skrynelę, buvo mokytojas kraštotyrininkas Balys Tarvydas – jis eksponatus surašė, suklasi-

fikavo, nufotografavo. Vėliau šviesaus atminimo didelės pagarbos nusipelnęs muziejinių archeologas Donatas Butkus, pasinaudojęs tos skrynelės raktu, surinko visą medžiagą, sudėliojo į atlankus, žinias apie radinius gilino tardamasis su kitais Lietuvos archeologais, ypač su vadinamąjį Palangos lobį tyrinėjusia mokslų daktare Audrone Bliujiene.

„Ir vieną dieną, turbūt 1985-aisiais, o gal 1986-aisiais tuos sukauptus dokumentus atnešė man, – pasakojo V. Kanapkienė. – Donatas vis primindavo atsiimti neteisėtai nusavintus eksponatus. Tuomet ir ėmė rašyti raštus su prašymais. Ministerijose mums atsakydav: ko keliat bangas? Juk eks-

► Daug pastangų grafiškos Antaninos Sofijos Tiškevičienės dovanotąją kolekciją sugrąžinant į Kretingą įdėjusiai buvusiai muziejaus direktorei Vidai Kanapkienei viceministras Žilvinas Tomkus įteikė suvenyrą.

Ritos Nagienės nuotr.

ponatai saugomi, nedingo, ne pas privačius kolekcionierius... Supratau, kad niekas nenorėjo iš butelio paleisti to „geltonojo džino“ – bijojo, kad savo eksponatų, kurie 1940-aisiais buvo išvežti ir pateko į Vilniaus bei Kauno muziejų fondus, ims reikalauti ir kitų Lietuvos regionų muziejai“.

Dar vienas žmogus, kuris eksponatus ragino sugrąžinti tikriesiems jų savininkams, buvo visuomenininkas kraštievis Romualdas Beniušis, ta tema parašęs publikacijų ir rajoninėje, ir respublikinėje spaudoje.

O paskui taškus ant i pabaigęs sudėlioti rajono meras Antanas Kalnius. Tai, ką šiandieną Kretinga turi, yra visų pastangų rezultatas, kurio ir buvo galima

pasiekti nesidalijant „čia – mano nuopelnas, čia – tavo“.

„Manau, kad ši grafiškos Antaninos Sofijos Tiškevičienės įdomi ir vertinga dovana Kretingoje ir liks“, – kalbėjo V. Kanapkienė, naujam muziejaus direktoriui Romandui Žiubriui palinkėjusi ekspozicijos vitrinas laikyti stipriai užrakintas ir eksponatų niekam neatiduoti.

R. Žiubrįs ir A. Kalnius viceministrui Ž. Tomkui bei renginyje taip pat dalyvavusiai Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejaus atstovei Kristinai Petrauskei kaip dalelę Kretingos dvasios įteikė Vilniaus gatvės rekonstrukcijos metu iškasto unikalios radinio – žiedo su įspaus-ta monograma IHS – kopijas.